

# ELŐSZÓ

## **Ajándék**

A kötet szerzőinek meggyőződése, hogy az élet ajándék. Emberségünket ajándékba kaptuk, nem döntöttünk felőle, nem választottuk. Az ajándékozó Istennek, a szüleink szeretetének, a velünk törődő embereknek köszönhetjük az életünket. Mielőtt eszmélni tudtunk volna, megelőzött bennünket a gondoskodó szeretet. Valakiknek fontosak voltunk, mielőtt mi magunk kezdeményeztünk, cselekedtünk, döntöttünk volna. Az életet ajándékba kaptuk, és az ajándék akkor tölti be rendeltetését, ha a megajándékozott azt elfogadja, kibontja, felelősen él vele. Az élet ajándékának kibontakoztatásáért elkötelezetten dolgoznunk kell. A gyermekek, az idősek, a tartósan vagy egy életszakaszukban kiszolgáltatott és sérülékeny helyzetben lévő emberek fokozottan igénylik, hogy gondoskodó szeretettel forduljanak feléjük. Az ő emberi méltóságuknak megőrzése személyes és közösségi felelősségvállalást kíván, hiszen sok esetben kiszolgáltatottabbak a környezetüknek, mint a maguk javára dönteni és tenni képes személyek.

## **A kötet keletkezése**

Ebben a könyvben több tudományterület képviselői fogtak össze, hogy a maguk sajátos megközelítéséből kiindulva közösen mutassák meg, hogy az emberi méltóság hogyan juttatható érvényre. A munka a gyermekvédelem mellett elkötelezett, a bántalmazások ellen tenni akaró keresztény szakemberek egy csoportja, világiak, szerzetesnők, szerzetesek és papok emberi méltóságról folytatott párbeszédével

indult. A résztvevők szakmai és tapasztalati nézőpontja sokban egyezett, másutt kiegészítették egymást. Megszületett az igény, hogy elkészüljön egy keresztény alapokon álló, közérthetően fogalmazó könyv az emberi méltóságról.

### Fejezetek, támpontok és kapuk

A szakemberek az emberi méltóság védelmének témája kapcsán mintegy százötven kulcsszót, fogalmat gyűjtöttek össze. Ezeket áttekintve a munka előkészítő szakaszában hét kulcsfogalom rajzolódott ki, melyek támpontként szolgáltak az emberi méltóság témájának kifejtéséhez: kapcsolat, teremtettség, törekenység, méltóság, növekedés, határok és hatalom. Úgy találtuk, hogy a kapcsolat témája mindent megalapoz, és az összes témát átszövi. Arra a döntésre jutottunk, hogy valamennyi fejezetet a kapcsolat szemszögéből fogalmazzuk meg. A fent említett fogalmakra építettük fel a könyvet, ezek lettek a fejezetek témái. A kulcsfogalmak mentén más-más szempontból fejtjük ki a könyv központi témáját, az emberi méltóságot.

Az Énekek Éneke könyvének vőlegénye úgy beszél mennyasszonyáról, hogy ő „elzárt kert, lepecsételt forrás” (vö. Én 4,12). Ezzel a szemléletes képpel úgy tekinthetünk emberségünkre, mint egy kertre vagy mint az ígéret földjére. A kertre, a földre, ami arra rendeltetett, hogy Isten életadó ajándéka benne szárba szökkenjen, növekedjen, termést hozzon, tápláljon másokat. Emberségünkbe írt hivatásunk, hogy belőlünk élet fakadjon.

A kulcsfogalmakhoz, fejezetcímekhez viszonyulhatunk úgy is, mint kapukhoz, melyeken átlépve ugyanabban a kertben találjuk magunkat: emberségünk kertjében. Mégis fejezetenként más-más ösvényen

haladunk és más-más szempontrendszer szerint tekintünk rá emberi méltóságunk sajátos vonásaira. Ezért előfordul, hogy egy-egy fontos téma (pl. test, lélek, szexualitás, felelősség, kegyelem stb.) több fejezetben is előkerül, sőt átszövi a fejezeteket.

A könyv fejezeteinek fő témáira mint „ajándékokra” tekintünk. Úgy véljük, hogy mindezek az emberségünkhöz kapcsolódó jellemzők: a teremtettség, a törekenység, a méltóság, a növekedés-nevelés, a határok és a hatalom olyan ajándékok, amelyeket gondoznunk kell, és amelyek, ha jól éljük meg és jól működtetjük őket, elősegíthetik emberi méltóságunk megőrzését, kibontakoztatását és a megsérült méltóság gyógyítását.

### A könyv kompozíciója

„Ha nézem az eget, kezéd művét, a holdat és a csillagokat, amelyeket alkottál, mi az ember, hogy megemlékezel róla, és az emberfia, hogy meglátogatod? Kevéssel tetted őt kisebbé az angyaloknál, dicsőséggel és tisztelettel koronáztad” – mondja a zsoltáros (Zsolt 8,4–6). Mi az ember? – kérdezi a zsoltáros, mi pedig azt kérdeztük magunktól: hogyan lehet beszélni az emberről? Hiszen bármit is tudunk önmagunkról, az ember Istenhez hasonlóan mindig is misztérium marad. Olyan titok, amit nem lehet egyszerűen megfejtetni, hanem ami fokozatosan bontakozik ki, és mindenkinek egészen személyes felismeréseket tartogat. A misztériumot mindig csak részben ismerjük meg, s úgy tehetünk/viselkedhetünk előtte, mint Mózes a csipkebokor előtt: levesszük a sarunkat, tisztelettel fejet hajtunk, nyitott érdeklődéssel megfigyeljük, kérdéseink által ismerkedünk a feltárló valósággal, és ezután öntjük szavakba felismeréseinket.

A fejezetek felépítése ezt a logikát követi. Minden fejezet elején egy rövid írást olvashatunk Gellai Judit tollából. A történetek a kulcsfogalmak mentén emberi élethelyzeteket hoznak eléánk, amelyeket szemlélhetünk és beléjük helyezkedhetünk. Ezt követik a reflexióra, elgondolkodásra hívó kérdések. Szándékunk, hogy az olvasó ne csupán passzív befogadó legyen, hanem párbeszédre lépjen a témával és tudatosítsa saját tapasztalatait, kérdéseit, megfigyeléseit. A reflektív kérdések lehetőséget adnak arra is, hogy az egyes témák beszélgetéseket indítsanak, és elősegítsék a csoportos feldolgozást is. Ezután következik a fő témák kifejtése. Köszönet a szerzőtársaknak, akik alázattal hozzájárultak, hogy igényesen elkészített szövegeiket tovább formáljuk, amíg harmonikusan és koherensen nem illeszkednek a kötet egészébe. A szövegek átdolgozásának és szerkesztésének évekig tartó folyamatát Buza Patrik szerkesztőtársammal, a kötet egyik szerzőjével, a könyv elkészítésének projektvezetőjével egymást kiegészítve és biztatva valósítottuk meg. A fejezetek alapját az egyes témákban jártas szakértők állították össze. Ezt követte az „érlelés” szakasza, melynek során a témában jártas, más szakterületekről érkező munkatársakkal konzultáltunk. A szempontrendszer összehangolása után a szöveget a keresztény emberkép mentén szerkesztettük össze.

Emiatt a munkafolyamat miatt a jelen szöveg nem tekinthető egyik vagy másik szerző saját szellemi művének, hanem közös alkotás eredménye. A végső szöveg kialakulását sokunk közös munkája előzte meg, az egyes fejezetek mellett ezért sem tüntetünk fel szerzőket.

A különféle nézőpontokat a keresztény emberkép kapcsolja egymáshoz és rendezi egységbe. Ezzel a módszerrel az volt a célunk, hogy az olvasó elmélyült, sok szempontot magába foglaló, egységes, ugyanakkor közérthető hangon megszólaló szöveget vehessen a kezébe. A humán- és társadalomtudományok ismeretei, a katolikus teológiai hagyomány gondolatmenete át- meg átjárják egymást. A témák tárgyalása során tudományos, de jól érthető stílusra törekedtünk. A könyvben nincsenek lábjegyzetek. Amennyiben valaki szeretné továbbmélyíteni ismereteit, az irodalomjegyzékre támaszkodva ezt megteheti. A fejezeteket egy-egy szentírási ének, zsoltár zárja. Minden fejezet végén az Örökkévaló felé fordíthatjuk tekintetünket. Isten népének ősi imájához csatlakozva emlékezhetünk arra, hogy emberi létezésünk Istenbe ágyazódik. Emberségünk teljesebb megértéséhez, a méltó cselekvésmódok kialakításához vele és nála találunk távlatokat.

### **A keresztény emberkép alapja maga Isten**

A humán tudományok tapasztalati alapú, elmélyült és többnyire gyakorlatias tudással rendelkeznek az emberről. Mi az az alap, amely az egyes szakterületek sajátos rendszerét, logikáját közös nevezőre juttatja? Hogyan érhetjük el azt, hogy az embert ne „daraboljuk” részekre a szaktudományok különféle megközelítései mentén, hanem mindezek gazdagságát befogadva és összehangolva egységes egészként tekintsünk az emberre? Mi biztosítja azt, hogy az embert mint egyedi, megismételhetetlen ajándékot, test és lélek szerves egységeként lássuk, akinek eredete és távlatai önmagán túlmutatnak és a végtelen felé visznek? Mi alapozza meg azt, hogy

az emberre minden körülmények között – még megsebezten és bűnököt elkövetve is – úgy tekintünk, mint akinek élete a szeretetből fakad, és a szeretet szabadságában való növekedésre rendeltetett? A keresztény emberkép alapja az, amit a keresztény hit Istenről vall. A kereszténység a közösségként létező Istent állítja elénk, aki Atya, Fiú és Szentlélek. Ő, a Szentháromság a létezés és minden létező forrása. Létbe szólít és kapcsolódni kíván.

Jézus Krisztus történelmi személy, aki önmagában egyesíti az isteni és emberi természetet, közösséget vállalva minden kor minden emberével. Ő emberi testben volt köztünk egy konkrét emberi közösség tagjaként, emberi arccal fordult felénk, emberi szemmel látta világunkat és benne embertársait, emberi értelemmel gondolkodott, emberi szóval szólt, emberi gesztusokkal kommunikált, emberi szívvel szeretett, emberként verejtékezett, emberként szorongott, emberi könnyeket hullatott. Ismerte az emberi élet leghétköznapiabb dimenzióit. Önátadó életében, szenvedésében, halálában része volt az emberi élet krízishelyzeteiben. Megélte az emberi lét legkiszolgáltatottabb pillanatait, és bejárta annak mélységeit. Feltámadásával átlépte az általunk ismert világ határait, és nem a semmibe zuhant, hanem az örök élet távlatait nyitotta meg. Jézus Krisztus végérvényesen híd lett ember és Isten, idő és örökkévalóság, halál és élet, emberi bűnök, korlátok és az isteni irgalom távlatai között. Azt mondta magáról: „Én vagyok az út, az igazság és az élet” (Jn 14,6) és azt is, hogy „aki őt látta, az Atyát is látta” (vö. Jn 14,9). Jézus láthatóvá tette Istent, és teljességgel megvalósította az embert. Általa lehetővé vált, hogy mi, emberek Isten gyermekeinek szabadságában és a szeretetben kibontakozzunk.

Amikor a keresztény emberképről gondolkodunk, nem egy elvont elmélet megalkotása van a szemünk előtt; a keresztény emberkép megfogalmazásának alapja korunkban is Jézus Krisztus személye. Az ő mélyebb megismerése segít ahhoz, hogy mai fogalmainkkal kifejezzük azt, hogy ki is az ember, és hogyan értelmezhető keresztényként az emberi méltóság. Jézus szabaddá tevő, megváltó működése nem korlátozódik térre és időre vagy kiváltságosok kis csoportjára. A Szentlélek elküldése által maga az Örökkévaló kíván lakást venni az emberi lélekben, ott munkálkodik, inspirál és a vele való felelősségteljes együttműködésre hívogat. Isten szerető, cselekvő közelsége megnyitotta az utat, hogy az emberi élet forrását és távlatait ne csupán személyes életutunk, őseinktől kapott örökségünk vagy emberi közösségünk tapasztalataira alapozzuk, hanem az Istennel való közösségben képzeljük el és valósítsuk meg. A keresztény emberkép a Szentháromság által rajzolható meg: Őáltala, aki létbe hívta az embert, közösséget vállalt vele, szabaddá tette célt vesztett tévelygésétől, bűnétől, benső barátjául fogadta és örök élettel ajándékozta meg.

Szerzőtársaim nevében is kívánom Olvasóinknak, hogy könyvünket lapozva felfedezzék, miként ragyoghat át emberségünkön, emberi kapcsolatainkon a szerető Isten jelenléte, és támpontokat kapjanak az emberi méltóság megóvásához, kibontakoztatásához és a sebzettségéből való gyógyulásához.

*Versegi Beáta Mária CB*